

VEDENÍ PRŮZKUMU U MOTOSTŘELECKÉ DIVISE PŘI PRŮLOMU A BOJI V HLOUBCE

Podplukovník Emil Labuda

Nebývale prudký rozvoj bojové techniky všech druhů a zvláště možnost použít zbraní hromadného ničení na obou stranách často povede k podstatným změnám na frontě, které lze těžko předvídat. Úspěch boje motostřelecké divise bude proto vyžadovat důkladnější organizaci průzkumu, vážnější rozhodování o zasazení sil a prostředků průzkumu a úpornost v získávání zpráv o nepříteli, aby velitel a štáb divise měli možnost se iniciativně rozhodnout a provést okamžitá opatření, která by v změněné situaci plnila podstatu úkolu. Proto v soudobých podmínkách boje není možné ponechat organizaci a hlavně řízení průzkumu v průběhu boje jen náčelníkovi průzkumu divise, naopak těmito otázkami se musí především zabývat osobně jak velitel divise, tak i náčelník štábu divise.

V tomto článku bude pojednáno o hlavních zásadách organizace a provádění průzkumu v útočném boji motostřelecké divise s důrazem na některá nová řešení otázek průzkumu, jež si vyžadují současné bojové podmínky.

Cíl a úkoly průzkumu

Prvním předpokladem správného plánování průzkumu u motostřelecké divise je účelné stanovení cíle a úkolů průzkumu, které musí být v naprostém souladu se zámyslem a cílem vedení útočného boje. Proto je nelze správně stanovit bez zřetele na bojový úkol motostřelecké divise, na celkovou situaci na bojišti, na ráz činnosti nepřítele a na místě ne posledním i na možnosti sil a prostředků průzkumu.

Uvedu možný příklad stanovení cíle průzkumu a z něho vyplývajících úkolů průzkumu v útočném boji motostřelecké divise.

Cíl průzkumu:

- zjistit uskupení zbraní hromadného ničení nepřítele v útočném pásmu divise,
- zjistit nebo upřesnit obranné uskupení a pravděpodobný zámysl vedení obranného boje nepřítelem v pásmu divise a na bocích,
- odhalit systém, druh a hodnotu ženijního vybudování nepřátelské obrany apod.

Z dílčího cíle průzkumu „zjistit uskupení nepřátelských zbraní hromadného ničení“ vyplynou následující úkoly průzkumu:

V přípravném období:

- zjistit palebná postavení atomového dělostřelectva a odpalovacích zařízení dělostřeleckých raket HONEST JOHN,
- zjistit rozložení a druh chemických zbraní nepřítele s důrazem na dělostřelectvo, chemické minomety a raketomety, ženijně chemická minová pole a zařízení pro vypouštění jedovatého dýmu,
- zjistit náznaky použití bojových biologických prostředků a bojových radioaktivních látek,
- upřesnit sklady prostředků a munice pro zbraně hromadného ničení,

- odhalit nejvhodnější objekty a cíle v nepřátelské obraně pro vlastní úder zbraněmi hromadného ničení.

V průběhu útočného boje:

- zjistit přípravy nepřítele k použití zbraní hromadného ničení, ztráty a změny v jejich sestavě,
- zjistit výsledky použití vlastních zbraní hromadného ničení, ráz překážek, které vznikly po provedení atomových úderů,
- pásma (úseky) zamořená otravnými látkami, bojovými radioaktivními látkami a bojovými biologickými prostředky nepřítele.

Z dílčího cíle průzkumu „Zjistit nebo upřesnit obranné uskupení a pravděpodobný zámysl vedení obranného boje nepřítelem v pásmu divise a na bocích“ mohou vyplnout tyto úkoly průzkumu:

V přípravném období:

- jaká je síla, složení, číslování nepřátelských útvarů a svazků, jejich bojová sestava a bojeschopnost, rozmístění týlových útvarů a zařízení,
- zjistit umístění dělostřelectva, protitankových zbraní a odhalit systém paleb,
- upřesnit rozmístění záloh všech druhů s důrazem na tankové a mechanisované jednotky, pravděpodobný zámysl jejich použití,
- zjistit rozmístění štábů svazků a útvarů, rozmístění pozorovacích stanovišť a záložních velitelských stanovišť,
- upřesnit rozmístění spojovacích uzlů, radiolokátorů, rušicích a zaměřovacích rádiových stanic,
- odhalit připravovaná klamná opatření nepřítele,
- sledovat činnost nepřátelského letectva a přípravy nepřítele k provedení protipřípravy a úderu před přední okraj do naší sestavy.

V průběhu útočného boje:

- opatření nepřítele a manévr jeho sil a prostředků z hloubky, ze sousedních úseků k prostorům, na něž byly provedeny atomové úder s cílem přehradit vzniklé mezery,
- upřesnit přemísťování nepřátelského dělostřelectva a minometů, prostory zaujímání nových palebných postavení,
- pohyby bližších záloh nepřítele, zejména tankových a mechanisovaných jednotek, směr přesunu a rozvinování nepřátelských vojsk k protiztečím,
- sledovat směry a prostory přemísťování nepřátelských velitelských stanovišť, radiolokátorů, rušicích a zaměřovacích prostředků,
- sledovat činnost nepřátelského letectva,
- zahájení, směr a pořadí odchodu hlavních sil nepřítele apod.

Z dílčího cíle průzkumu „Odkrýt systém, druh a hodnotu ženižního vybudování nepřátelské obrany“ mohou vyplývat následující úkoly průzkumu:

V přípravném období:

- upřesnit systém nepřátelské obrany, druh obrany (posiční, mobilní nebo kombinace obou), průběh předního okraje obrany, stupeň vybudování obrany z hlediska protiatomové ochrany,
- zjistit systém a hodnotu zátarasů všech druhů před předním okrajem i v hloubce nepřátelské obrany,

- zjistit rozmístění protitankových rajónů, opěrných bodů, hodnotu zpevnění obrany zakopanými tanky a ohňometnými jednotkami,
- zjistit klamná opatření při budování obrany nepřítele,
- upřesnit další obranná postavení (pásma) v hloubce, stupeň jejich ženiijního vybudování.

V průběhu útočného boje:

- ohniska odporu, která nebyla zničena, a rozmístění zátarasů, bránících vlastním vojskům v postupu,
- sílu obsazení druhého pásma obrany, stupeň jeho ženiijního vybudování, zvláště z hlediska protiatomové ochrany, hodnota příčných postavení,
- stupeň schůdnosti terénu, stav cest, mostů a přeprav pro přesun útvarů všech druhů vojsk apod.

Motostřelecká divise nemá své organické speciální prostředky k zjišťování radiotechnického systému nepřítele, protože ty jsou až na stupni vševojskové armády, avšak i svými prostředky může divise přispět k jeho odhalování zvláště z předního okraje a z blízké hloubky.

Podotýkám, že uvedený cíl a úkoly průzkumu jsou stanoveny jen v širší obecně, to jest bez konkrétního časového a prostorového určení. Stanovení cíle a úkolů průzkumu vzhledem na čas a prostor stanoví velitel a náčelník štábu divise, což se odrazí ve zpracování plánu průzkumu, který v článku nerozebírám. Dále je nutno si uvědomit skutečnost, že uvedený cíl a úkoly průzkumu nebudou moci splnit divise výhradně svými silami a prostředky průzkumu, a často se bude jenom podílet na jejich splnění v rámci armády. Na ostatní zprávy z větší hloubky a šířky musí velitel a štáb divise klást požadavky na staršího náčelníka, na vzdušný průzkum a na sousedy.

Nemusím zdůrazňovat, že při stanovení cíle a úkolů průzkumu je nutno vyvarovat se šablony, protože jejich volba a rozsah bude záviset na konkrétní situaci. Bude-li motostřelecká divise útočit s rozvinutím sil z chodu, přibudou jí ještě úkoly průzkumu ve vzdáleném výchozím prostoru a za přesunu divise na čáru rozvinutí.

Šířka prostoru průzkumu motostřelecké divise za útoku je vázána potřebou získat zprávy z takového prostoru, z kterého může být při plnění úkolu ohrožena jednak zásahem zbraní hromadného ničení taktického významu (atomové kanóny a dělostřelecké rakety), jednak zásahem záloh všech druhů. To odpovídá šířce 25 až 30 km po obou stranách útočného pásma.

Hloubka prostoru průzkumu je přibližně vymezena požadavkem získat zprávy na dva dny vedení boje, to jest do hloubky 80 až 90 km od předního okraje (prostor umístění pásma armádních záloh a rozmístění armádních záloh). Každý následující den boje musí být hlavní síly divise zabezpečeny zprávami vždy nejméně z hloubky 80 až 90 km.

Síly a prostředky průzkumu motostřelecké divise neobsáhnou celý tento prostor. Pásmo, v kterém divise provádí průzkum svými silami a prostředky, je dáno do šířky taktickými hranicemi divise a do hloubky možností dosahu prostředků průzkumu, tj. asi 50 km. Divise musí tedy potřebné zprávy z větší šířky a hloubky získávat od nadřízeného štábu, od sousedů a plně využívat poslechu vlny vzdušného průzkumu.

Rozbor organických sil a prostředků motostřelecké divise

K plnění průzkumových úkolů motostřelecká divise má tyto průzkumné jednotky:

- průzkumný prapor divise,
- průzkumnou dělostřeleckou baterii divise,
- průzkumné čtyři roty chemické ochrany divise,
- průzkumnou ženijní četou ženijního praporu divise,
- divisní roj vrtulníků.

Kromě těchto průzkumných jednotek napomáhají motostřelecké divisi plnit průzkumové úkoly především průzkumné jednotky motostřeleckých pluků, dělostřeleckého a tankového pluku. K získávání ostatních zpráv divise využívá zejména bojujících jednotek a všech dosažitelných zdrojů zpráv.

K posouzení možnosti těchto sil a prostředků průzkumu divise je nutno vzít v úvahu počet hlavních cílů v nepřátelské obraně v útočném pásmu divise, dále úkoly průzkumu za předpokladu největšího zatížení, které nastane, bude-li divise útočit po předchozím dotyku s nepřítelem a po provedeném přeskupení.

Při rozboru možné nepřátelské obrany vidíme, že v útočném pásmu divise do hloubky 50 km je asi 6 až 7 hlavních cílů (kromě cílů v hlavním pásmu obrany, jejichž sledování připadne plukům prvního sledu). Mezi tyto cíle patří např. palebná postavení atomového dělostřelectva, odpalovací zařízení dělostřeleckých raket HONEST JOHN a CORPORAL, část palebných postavení sborové nebo armádní dělostřelecké skupiny, radiolokační systém, druhé pásmo obrany, zálohy armádního sboru apod. Z propočtu cílů vidíme, že divise bude potřebovat k jejich průzkumu asi 5 až 7 průzkumných skupin, to jest až dvě čety.

Kromě toho velitel a štáb divise je povinen zabezpečit tyto úkoly:

- zřízení divisních pozorovacích stanovišť (i pohyblivých), což vyžaduje dvě družstva až četou,
- organisace průzkumných skupin k získání zajatců (výpady, léčky), což vyžaduje jednu až dvě čety,
- organisace průzkumného odřadu v síle roty až praporu,
- vytvoření zálohy průzkumu v síle dvou čet a roty.

Z uvedené kalkulace vidíme, že se průzkumný prapor divise jen stěží vyrovná se splněním všech úkolů a že se mu nebude dostávat sil k vytvoření 3 až 4 průzkumných skupin do sestavy nepřítele. Tato situace vzniká ze skutečnosti, že jak z tankových jednotek, tak i z jednotek obrněných aut průzkumného praporu není možné sestavit průzkumné skupiny. U jednotky obrněných aut je to z toho důvodu, že na jedno auto připadají 4 osoby, z kterých nelze žádnou vytáhnout do průzkumných skupin. Proto se vnucuje myšlenka zaměřit vývoj příští organisace tak, aby bylo více průzkumníků k průzkumu sestavy (týlu) nepřítele. To znamená u jednotky obrněných aut dát na jedno auto místo 4 osob 6 až 7 osob, čímž by byl zachován prvek mechanisovaného průzkumu a přibyl by i prvek průzkumu sestavy nepřítele. Anebo zrušit tankové jednotky průzkumného praporu. Jestliže si rozebereme úkoly průzkumného odřadu, kde právě mají tanky své plné opodstatnění, vidíme, že tvoří údernou sílu průzkumného odřadu

tím, že vytvářejí jeho jádro a naproti tomu se jich méně používá k samému průzkumu. To znamená, že k tomuto účelu (úderné síly) je možno použít kterékoli tankové roty tankového pluku motostřelecké divise a přidělit ji průzkumnému odřadu. Bylo by proto účelnější místo tankových jednotek průzkumného praporu organizačně včlenit jednotky na autech, které by kryly potřebu průzkumných jednotek pro organizaci průzkumných skupin do sestavy nepřitele, což nelze kryt z dosavadních tankových jednotek průzkumného praporu, které nejsou proto cvičeny, a nedovoluje to ani udržovat samu tankovou techniku, která zaměstnává mnoho lidí.

Dělostřelecký průzkum

Zvýšením počtu radiolokátorů u průzkumné dělostřelecké baterie zvýšily se technické prostředky průzkumu u divise, avšak ponechání zvukoměrných jednotek v její organizaci ji dělá zbytečně těžkopádnou a za útočného boje málo použitelnou (vzhledem k normám rozvíjení zvukoměrného průzkumu). Z toho důvodu by bylo výhodné zvukoměrné prvky dělostřeleckého průzkumu u svazků buď zrušit nebo je vybavit tankovými prostředky, které by umožnily rychlé rozvinutí zvukoměrných jednotek a tím zabezpečily jejich účinnost, zvláště za pohybových fází boje. Dále se jeví potřeba zvýšit dosah prostředků dělostřeleckého průzkumu už i z toho důvodu, že ani prostředky dělostřeleckého průzkumu armády vzhledem k stejným takticko-technickým normám neprodlužují dělostřelecký průzkum divisi, nýbrž jenom zesilují.

Chemický a radiační průzkum

K zabezpečení úkolů chemického a radiačního průzkumu u divise je třeba vyčlenit

- k zabezpečení VS, ZVS, VPS — 2 chemická průzkumná družstva,
- k zabezpečení týlu divise — 1 chemické průzkumné družstvo,
- k zabezpečení průzkumného odřadu — 1 chemické průzkumné družstvo,
- k zabezpečení předsunutého odřadu — 1 chemické průzkumné družstvo,
- k zabezpečení odřadu zabezpečení pohybu — 1 chemické průzkumné družstvo,
- zálohy chemických průzkumných družstev k provádění zásahu ve prospěch motostřeleckých pluků, dělostřelectva a záloh divise po hromadném atomovém nebo chemickém napadení — 6 chemických průzkumných družstev.

Z propočtu chemických průzkumných jednotek motostřelecké divise vidíme, že ji bude třeba zesílit až dvěma četami chemického průzkumu od armády, což armáda nebude vždy schopna provést. Proto tento nedostatek by se dal řešit částečnou změnou organizace čet chemického průzkumu roty chemické ochrany divise tím, že by čtyři měly po 4 družstvech anebo zavést 3 čtyři po 3 družstvech.

Přitom je třeba zdůraznit, že jen část chemických průzkumných jednotek je zaměřena na provádění vlastního chemického průzkumu a většina plní úkoly radiačního průzkumu. Z toho důvodu je třeba více cvičit i ostatní průzkumné jednotky k provádění chemického průzkumu a vybavit je k tomu potřebnými přístroji.

Ženíjní průzkum

K plnění úkolů ženíjního průzkumu je třeba zabezpečit tyto úkoly:

- k vyslání 1 až 2 ženíjních průzkumných hlídek — 1 až 2 ženíjní družstva,
- pro organizaci 1 až 2 ženíjních pozorovacích stanovišť — 1 až 2 ženíjní družstva,
- k zabezpečení vševojskového průzkumu — 1 ženíjní družstvo,
- záloha — 1 ženíjní družstvo,
- do úkolů patří i ženíjní technický průzkum, který však nerozvádím, protože nevyžaduje vyčlenění zvláštních speciálních jednotek. Provádějí ho ty jednotky, které plní stanovený úkol (např. maskování, minování, stavba cest, úprava vodních zdrojů apod.).

Vidíme, že se k zabezpečení ženíjního průzkumu za útoku motostřelecké divise nedostávají 2 až 3 ženíjní průzkumná družstva, což by vyžadovalo zvýšit počet ženíjních průzkumných družstev u ženíjní průzkumné čety ze 3 na 5, i vzhledem k tomu, že motostřelecký pluk tyto jednotky nemá. Tu je nutno zdůraznit, že ženíjní průzkum jsou povinny provádět i ostatní ženíjní jednotky při plnění svých úkolů.

Z uvedeného rozboru vyplývá, že jak velitel, tak i náčelník štábu divise musí řídit průzkum tak, aby směřoval k zabezpečení hlavních úkolů, které mají podstatný vliv na splnění bojového úkolu motostřelecké divise. Dosavadní síly a prostředky průzkumu divise jsou schopny tyto úkoly splnit při správném plánování a za současného plného využití všech ostatních dosažitelných zdrojů zpráv.

Organisace a provádění průzkumu motostřeleckou divisí v přípravném období

Protože organisace a provádění průzkumu při útoku z dotyku s nepřítelem jsou vcelku známy a byly často publikovány ve vojenské literatuře, zmíním se hlavně o organisaci a provádění průzkumu při útoku motostřelecké divise s rozvinutím sil z chodu.

Útok motostřelecké divise s rozvinutím sil z chodu vyžádá si zvláštních opatření v organisaci průzkumu, zvláště v přípravném období a na začátku útoku. Je to dáno tím, že motostřelecká divise není v dotyku s nepřítelem, a tedy pro utajení nesmí provádět aktivní průzkum svými silami a prostředky v sestavě nepřítele. To tedy znamená, že štáb armády je povinen neustále a včas informovat štáb motostřelecké divise o situaci nepřítele na frontě. Jakmile dostane divise rozkaz pro útok, bude mít zpravidla jen všeobecné a základní zprávy o nepříteli. Jakmile dostane velitel a štáb divise bojový úkol, musí soustředit veškeré úsilí k získání zpráv z nastávajícího prostoru činnosti. Hlavním zdrojem zpráv bude zase nadřazený štáb a také divise může mít povoleno zřídit v daném pásmu útoku v sestavě jednotek v dotyku pozorovací stanoviště k studiu terénu a nepřítele na čáře dotyku. Kromě toho zpravidla bude třeba zabezpečit přímý průzkumný styk s jednotkami v dotyku vysláním styčných důstojníků z oddělení průzkumu divise k pluku prvního sledu v dotyku, v jehož pásmu bude divise zasazena. Nevylučuje se také možnost organisovat pro důstojníky z oddělení průzkumu divise pozorování předního okraje nepřítele z vrtulníků bez přelétávání vlastního předního okraje.

Jak již bylo zdůrazněno, musí štáb armády dodávat po celou dobu příprav útočného boje motostřelecké divisi veškeré průzkumové údaje získané jak armádními prostředky, tak i prostředky průzkumu vojsk v dotyku. Forma dodání zpráv bude různá, buď pomocí každodenních průzkumových informací, průzkumových schémat, nebo přímým informováním štábů jednotek svazku v dotyku.

Průzkumnou činností vojsk v dotyku je nutné plně zabezpečit nastávající útok motostřelecké divise obvyklými zprávami o nepříteli s důrazem na přípravu nepřitele k použití zbraní hromadného ničení, na uskupení nepřitele, systém a druh jeho obrany a na radiotechnický systém nepřitele. Jednotky v dotyku musí v přípravném období zvýšit intenzitu průzkumu, ne však na úkor utajení příprav útočného boje. To znamená, že nesmí být zvýšen ani počet sil a prostředků průzkumu působících před vojsky v dotyku, ani zvýšeny průzkumné akce nad normální režim na frontě, nýbrž je třeba položit důraz na dokonalejší využití technických prostředků průzkumu.

Velitel a štáb motostřelecké divise kromě vzdušného pozorování v tomto období bude nucen organisovat důkladný průzkum ve skutečném i klamném prostoru rozmístění motostřelecké divise, a to k zjištění výsadkových divízních jednotek, průzkumných a záškodnických skupin, dopravovaných nepřítelem do naší sestavy pozemní nebo vzdušnou cestou a k sledování jejich činnosti. Zároveň je organisován nepřetržitý chemický a radiační průzkum. Za tím účelem se v prostoru rozmístění motostřelecké divise organisuje nepřetržitá činnost pozorovacích hlídek na autech, obrněných transportérech nebo motocyklech, které neustále propátrávají přidělené prostory a získané zprávy předávají nejblíže strážním jednotkám nebo jednotkám vyčleněným do protivýsadkové zálohy, aby mohlo být co nejdříve přikročeno k likvidaci těchto sil nepřitele. Stejně je nutno zabezpečit i počínat si v prostoru klamného soustředění divise, aby vznikl dojem u nepřitele, že jde o skutečný prostor rozmístění divise.

Vzhledem k tomu, že se v prostorech soustředění budou průzkumné jednotky připravovat k plnění nastávajících úkolů spojených s útočným bojem, bude třeba k úkolům průzkumu v této situaci využít ostatních jednotek, jako jednotek určených k zabezpečení štábů, strážních odřadů a zástit apod.

K dalším opatřením velitele a štábu divise na rozdíl od útoku z dotyku patří nutnost průzkumově zabezpečit přesun motostřelecké divise na čáru rozvinutí. Úkolem průzkumu při tom bude zjišťovat možnosti napadení pochodových proudů nepřátelskými záškodníky, možnosti vzdušného napadení proudů, prostory zamořené otravnými látkami, bojovými radioaktivními látkami a bojovými biologickými prostředky, možnosti obejít zamořených prostorů, možnosti napadení proudů nepřátelskými jednotkami, zvláště tankovými útvary, při provedení úderu před přední okraj obrany nepřitele a zjišťovat stav komunikací, průchodnost objektů, soutěsek, vodních toků apod. Nelze spoléhat na to, že jednotky v dotyku dostatečně zabezpečují přesun svou sestavou, nýbrž naopak je třeba učinit vše k zamezení překvapení nepřitelem. Proto musí velitel a štáb motostřelecké divise ještě navíc stanovit úkoly a způsob vedení průzkumu za přesunu, učlenění sil a prostředků průzkumu za přesunu divise, určení pochodových os, výcho-

MOŽNÉ UČLENENÍ SIL A PROSTŘEDKŮ PRŮZKUMU MOTOSTŘELECKÉ DIVIZE ZA PŘESUNU Z VYČKÁVACÍHO PROSTORU NA ČÁRU ROZVINUTÍ PŘI ÚTOKU S ROZVINUTÍM SIL Z OHROHU

